

ПІДСУМКИ СТУДЕНТСЬКОГО САМОАНАЛІЗУ ДОЦІЛЬНОСТІ КУРСУ ЗА ВИБОРОМ «КЛІНІЧНА ФІЗІОЛОГІЯ»

О. Г. Куш, Г. І. Бессараб, В. М. Омелянчик
Запорізький державний медичний університет

THE RESULTS OF STUDENT SELF-ANALYSIS THE FEASIBILITY OF THE OPTIONAL COURSE «CLINICAL PHYSIOLOGY»

O. G. Kushch, G. I. Bessarab, V. M. Omelyanchyk
Zaporizhien State Medical University

Стаття присвячена доцільності вибору студентами курсу «Клінічна фізіологія». Актуальність дослідження полягає в розширенні сфери інтересів студентів по відношенню до клінічних дисциплін. У нашому дослідженні оброблено і проаналізовано 229 анкет студентів 4-го курсу 2-го медичного факультету. Опитування проводили двічі шляхом добровільного анкетування: на початку курсу та наприкінці. За результатами проведеного анкетування встановлена тенденція до надання переваги різних форм вивчення дисципліни «Клінічна фізіологія» та найбільш важливих тем: «Серцево-судинна система» та «Ендокринологія». Студенти віддали перевагу таким формам навчання як, реферат та конспект лекцій. Бажання проходити курс за вибором «Клінічна фізіологія» виявили 47% анкетованих студентів.

Ключові слова: клінічна фізіологія, анкетування, студенти.

The article is devoted to expediency vboru students in the course "Clinical physiology". The relevance of the study is to expand the scope of interests of students in relation to clinical disciplines. In our study processed and were analyzed 229 questionnaires of students of the 4th course of the 2nd medical faculty. The survey was conducted twice through a voluntary survey at the beginning of the course and precints. According to the results of the survey established the trend toward providing benefits of the various forms of the discipline "Clinical physiology" and the most important topics: "cardiovascular system" and "Endocrinology". Students expressed a preference for such forms of education as, abstract and lecture notes. The desire to take a course on "Clinical physiology" found 47% respondents of students.

Key words: clinical physiology, questionnaire, students.

Вступ. В останні роки фізіологія перейшла на якісно новий рівень підходу до досліджування людини і тварин і, відповідно до викладання сутті предмету в межах підготовки студентів [3]. В уявленнях викладачів, науковців, щодо механізмів тих чи інших функцій організму, органів, тканин і клітин відбувся значний прорив [2]. В основі цього лежать досягнення в області молекулярної і клітинної біології, біофізики мембран та нейробіології. Досягнення науки дозволили вивести на якісно новий рівень принципи створення фармакологічних препаратів і підходи до лікування тих чи інших захворювань [1]. В даній ситуації виникає замкнуте коло – неможливо здійснити кваліфіковане лікування пацієнтів чи проводити наукові дослідження без знання принципів механізмів, що лежать в основі функцій організму і відповідно без глибоких знань фізіології [4]. Тому студентам 4-курсу медичного факультету не вперше читається курс «Клінічної фізіології», в якому розглядаються не тільки всі ланцюги фізіологічних процесів, а на конкретних випадках демонструється слухачу-студенту, на яких рівнях цього ланцюга можуть відбуватися патологічні зміни і на основі яких принципів ці зміни можливо коригувати фармакологічними методами. Курс «Клінічної фізіології» дозволяє студентам 4 курсу повторити матеріал 2 курсу і більш глибоко з'ясувати патофізіологію і використовувати отримані знання надалі в клініці. Всі теми лекцій адаптовані до типової програми по клінічній фізіології.

Разом з тим, у викладачів виникла потреба з'ясувати у студентів старших курсів, чи є потреба у існуванні даного курсу, які теми особливо цікавлять майбутніх лікарів, які теми потребують детального викладання. Тому, було прийняте рішення провести анкетування серед студентів і зробити відповідні висновки.

Основна частина. В програмі підготовки студентів 4-го курсу 2-го медичного факультету Запорізького державного медичного університету, які навчаються за спеціальністю

«Педіатрія», передбачений курс за вибором по дисципліні «Клінічна фізіологія». Співробітники кафедри нормальної фізіології провели опитування студентів, які вибрали курс з клінічної фізіології. Опитування проводили двічі шляхом добровільного анкетування: на початку курсу та на його прикінці. Нас цікавила думка студентів про те, чи необхідний їм курс за вибором «Клінічна фізіологія», чи самостійно вони обрали цей курс, яку форму контролю вони хотіли б обрати, чи необхідно проводити практичні заняття наряду (паралельно?) з лекціями, та які теми їх найбільше цікавлять.

Під час першого анкетування на початку проведення циклу лекцій з клінічної фізіології в листопаді 2015 року в анкетуванні прийняли участь 125 студентів зі 135, які навчаються на цьому курсі. Після опрацювання анкет ми виявили наступні результати.

На запитання «Чи необхідний Вам курс за вибором "Клінічна фізіологія?"» відповідь «Так» дали 47,2% студентів, які прийняли участь в анкетуванні, відповідь «Ні» 19,2%, відповідь «Не впевнений» 33,6%.

На запитання «Чи самостійно Ви обрали курс з клінічної фізіології?» відповідь «Так» дали 13,6% студентів, які прийняли участь в анкетуванні, відповідь «Ні» 86,4%.

На запитання «Яку форму контролю Ви обрали б?» відповідь «Реферат» дали 40,8% студентів, «Усна доповідь» – 5,6%, «Конспект лекцій» – 41,6%, «Тестування» – 8,8%, «Ніяку» -2,4%, «Всі, окрім реферату» -0,8%.

На запитання «Чи необхідні практичні заняття з курсу за вибором "Клінічна фізіологія?"» відповідь «Так» дали 19,2% студентів, які прийняли участь в анкетуванні, відповідь «Ні» 42,4%, відповідь «Не впевнений» 37,6%, не дали ніякої відповіді 0,8% студентів.

На запитання «Які теми Вас найбільше цікавлять?» 26,4% студентів нічого не вибрали (не дали відповіді на запитання). 60,8% студентів дали один варіант відповіді, наведені в таблиці 1.

Таблиця 1

	Відповідь	Кількість студентів	%
	Один варіант відповіді	76	60,8
1	Цікавить збільшення годин у педіатрії	1	1,32
2	Імунологія	1	1,32
3	Ендокринна система	7	9,21
4	Клін. фізіологія ендокринної системи	4	5,26
5	Ендокринологія	4	5,26
6	Фізіологія нервової системи	8	10,5
7	Клінічна фізіологія органів відчуття	2	2,63
8	Соматосенсорна система	1	1,32
9	Сенсорна система	1	1,32
10	Клінічна фізіологія ЦНС	2	2,63
11	Клінічна фізіологія серця	3	3,95
12	Фізіологія серцево-судинної системи	5	6,58
13	Більше практичних навиків при вивченні фізіології дітей	1	1,32
14	Фізіологічні особливості дітей	2	2,63
15	Теми по педіатрії	3	3,95
16	Регуляція окису азоту в організмі дитини	1	1,32
17	Опірно-руховий апарат	1	1,32
18	Фізіологія болю	7	9,21
19	Клінічна фізіологія болю	12	15,8
20	Сенс життя	1	1,32
21	Адаптація і стрес	2	2,63
22	Всі теми	1	1,32
23	Проведення дослідів на людях	1	1,32
24	Аналгезія, люмбальна аналгезія	2	2,63
25	Не впевнений	2	2,63
26	Важко відповісти	1	1,32

Більше однієї відповіді, (тобто цікавить більше ніж одна тема) дали 12,8% студентів. Відповіді та їх процентне співвідношення наведені в таблиці 2.

Під час другого анкетування на останній лекції з клінічної фізіології в січні 2016 року в анкетуванні прийняли участь 104 студента із 135, які навчаються на цьому курсі. Після опрацювання анкет ми отримали наступні результати другого анкетування.

На запитання «Чи необхідний Вам курс за вибором "Клінічна фізіологія?"» відповідь «Так» дали 46,2% студентів, які прийняли участь в анкетуванні, відповідь «Ні» 25,9%, відповідь «Не впевнений» 27,9%.

На запитання «Чи самостійно Ви обрали курс з клінічної фізіології?» відповідь «Так» дали 10,6% студентів, які прийняли участь в анкетуванні, відповідь «Ні» 89,4%.

На запитання «Яку форму контролю Ви обрали б?»

відповідь «Реферат» дали 56,7% студентів, «Усна доповідь» – 3,85%, «Конспект лекцій» – 27,9%, «Тестування» – 2,88%, «Ніяку» -8,65%.

На запитання «Чи необхідні практичні заняття з курсу за вибором "Клінічна фізіологія?"» відповідь «Так» дали 25% студентів, які прийняли участь в анкетуванні, відповідь «Ні» 32,7%, відповідь «Не впевнений» 37,5%, не дали ніякої відповіді 4,81% студентів.

На запитання «Які теми Вас найбільше цікавлять?» 42,3% студентів нічого не вибрали (не дали відповіді на запитання). 32,7% студентів дали один варіант відповіді, наведені в таблиці 3.

Більше однієї відповіді, (тобто цікавить більше ніж одна тема) дали 25,0% студентів. Відповіді та їх процентне співвідношення наведені в таблиці 4.

Порівнюючи і аналізуючи отримані результати, які представлені в таблиці 5, ми виявили наступне.

Таблиця 2

	Відповідь	Кількість студентів	%
	Більше однією відповіді	16	12,8
1	Фізіологія сну, ноціцептивна система	1	6,25
2	Фізіологія нервової та серцево-судинної системи	2	12,5
3	Нервова та ендокринна системи	1	6,25
4	Ендокринна система, репродуктивна система, кров	2	12,5
5	Корисні поради, рідкісні захворювання	1	6,25
6	Сенсорні системи, ноціцепція, соматосенсорна система	3	18,8
7	Клінічна фізіологія ЦНС, клінічна фізіологія сну	1	6,25
8	Фізіологія дихальної, сечостатевої, нервової систем	2	12,5
9	Онкологія, ДЦП, вроджені вади розвитку	1	6,25
10	Ендокринологія, дихальна система	1	6,25
11	Ендокринні порушення, біль	1	6,25

Таблиця 3

Відповідь		Кількість студентів	%
Один варіант відповіді			
		34	32,7
1	Серцево-судинна система	9	26,5
2	Цукровий діабет	1	2,94
3	Ендокринологія	7	20,6
4	Фізіологія нервової системи	5	14,7
5	Клінічна фізіологія системи дихання	1	2,94
6	Фізіологія ШКТ	1	2,94
7	Кров	1	2,94
8	Сечостатева система	3	8,82
9	Фізіологія дихальної системи	1	2,94
10	Дія окису азоту на організм дитини в пубертатний період	1	2,94
11	Набряки при нефротичному ураженні	1	2,94
12	Мене цікавлять теми, які не потребують конспекта лекцій	1	2,94
13	Склад крові	1	2,94
14	Клінічна фізіологія системи крові	1	2,94

Таблиця 4

Відповідь		Кількість студентів	%
Більше однією відповіді			
		26	25
1	Стрес і адаптація	3	11,5
2	Стрес і адаптація, клінічна фізіологія серця и серцево-судинної системи	1	3,85
3	Фармакологія і педіатрія	1	3,85
4	Система кровообігу і дихання	1	3,85
5	Нервова система і репродуктивна система	1	3,85
6	Кардіологія і сечостатева система	1	3,85
7	Фізіологія сну і нервової системи	1	3,85
8	Клінічна фізіологія дихання і крові	1	3,85
9	Фізіологія болю і соматосенсорна система	1	3,85
10	Клінічна фізіологія болю, крові, серцево-судинної системи, ендокринної системи	1	3,85
11	Фізіологія ЦНС, крові, серцево-судинної системи, клініч. фізіологія ендокринної системи	1	3,85
12	Клініч. фізіологія серцево-судинної системи, ендокринної системи	1	3,85
13	Фізіологія серцево-судинної системи, крові	1	3,85
14	Алергологія та імунологія	1	3,85
15	Серцево-судинна система, клініч. фізіологія кровопостачання головного мозку	1	3,85
16	Онкологія, гематологія, кардіологія	1	3,85
17	Ендокринологія, кров, дихальна система	1	3,85
18	Органи дихання, клініч. фізіологія серцево-судинної системи	1	3,85
19	Клініч. фізіологія серця і серцево-судинної системи	1	3,85
20	Серцево-судинна система, ендокринна система	1	3,85
21	Клініч. фізіологія ендокринної системи і системи виділення	1	3,85
22	Система крові, система травлення	1	3,85
23	Серцево-судинна, система сечо-статева, функція крові	1	3,85
24	Система кровообігу, ендокринна система, порушення обміну речовин	1	3,85

Таблиця 5

Запитання	Відповіді	Анкетування	
		Перше	Друге
1	2	3	4
1. Чи необхідний Вам курс за вибором "Клінічна фізіологія"?	Так	47,2%	46,2%
	Ні	19,2%,	25,9%,
	Не впевнений	33,6%,	27,9%,
2. Чи самостійно Ви обрали курс з "Клінічної фізіології"?	Так	13,6%	10,6%
	Ні	86,4%,	89,4%,

1	2	3	4
3. Яку форму контролю Ви обрали б	Реферат	40,80%	56,70%
	Усна доповідь	5,6%,	3,85%,
	Конспект лек.	41,6%,	27,9%,
	Тестування	8,8%,	2,88%,
	Ніяку	2,4%,	8,65%.
	Всі, окрім реферату	0,8%.	0%
4. Чи необхідні практичні заняття з курсу за вибором "Клінічна фізіологія"?	Так	19,20%	25,00%
	Ні	42,4%,	32,70%
	Не впевнений	37,6%,	37,50%
	Не дали відповіді	0,80%	4,81%
5. Які теми Вас найбільше цікавлять?	Не дали відповіді	26,40%	42,30%
	Один варіант відповіді	60,80%	32,70%
	Більше однієї відп.	12,80%	25,00%

Висновки. Судячі з відповідей на контрольне питання «Чи самостійно Ви обрали курс з "Клінічної фізіології"» – студенти дали відверті відповіді.

Майже половина опитаних студентів вважають, що їм необхідний курс за вибором «Клінічна фізіологія».

Більшість студентів хотіли б обрати формою контролю – реферат.

Серед студентів, які дали відповіді на запитання «Які теми Вас найбільше цікавлять?» збільшилась кількість тих, кого цікавить не одна, а більша кількість тем. На наш думку, це можна трактувати як розширення сфери інтересів по відношенню до клінічних дисциплін.

Література

1. Багров Я.Ю. Клиническая физиология: выдумка или реальность? / Я. Ю. Багрянов // Нефрология. – 2001. – №. – С. 1. – С. 104-106.
2. Зарецкий В.В. Клиническая физиология и функциональная диагностика / В.В. Зарецкий // Функциональная диагностика. – 2003. – №1. – С. 13-18.
3. Камкин А.В., Каменский А.В. Фундаментальная и клиническая физиология :- Учебное пособие. / А. В. Камкин, А.В. Каменский // — М.: Академия, 2004. — 1073 с.: ил. 108.
4. Курзанов А.Н. Клиническая физиология – становление, цели, задачи, пределы компетентности, место в системе высшего профессионального медицинского образования / А. Н. Курзанов // International journal of education – 2012. – № 4. – Р. 128-130.